2. Seriyye ve Gazveler

Asker sayısı ne olursa olsun, savaş için yahut başka bir maksatla Hz. Peygamber'in bizzat katıldığı bütün askeri seferlere **gazve** denilir.

Peygamberimizin katılmadığı, bir sahabenin komutasında gönderdiği askerî birliklere **seriyye** adı verilir.

Medine'de Müslümanlar toplumsal kaynaşma ile barış ve güven ortamı içinde dinlerini özgürce yaşamaya başladıktan sonra müşriklerin Müslümanları takipleri sıklaştı. Mekkeli müşrikler Müslümanları Medine'de yok etmek için askeri hazırlıklar yapmaya başladılar.

Müslümanların Medine'ye gittiklerinde büyük bir güç olmasından korkan müşrikler, Peygamberimizin Medine'de yeni bir yönetim sistemi kurarak, toplumsal hayatla ilgili düzenlemeler yapmasından sonra Hz. Peygamberi korudukları için Medineli ensarı tehdit ettiler. Bundan sonuç alamayınca Medine'deki münafıklarla irtibata geçerek onları Müslümanlara karşı kışkırttılar. Buna karşılık Müslümanlar da küçük savaşçı birlikler oluşturarak Kureyşli müşrikleri, ticaret yolları üzerinde sıkıştırmaya karar verdiler. Bu şekilde onların düşmanlıklarına karşılık verilmiş olacaktı. Bu amaçla Medinede ilk nüfus sayımını yaptırdı.

---
16. Bakara suresi, 144.ayet.
17. Bakara suresi, 142.ayet.

Peygamberimiz nüfus sayımıyla, Mekkeli müşriklerin saldırılarına karşı savunma gücü oluşturmak için Müslümanların sayısını tespit etmek istedi. Peygamberimiz "Bana Müslüman olduklarını söyleyenlerin isimlerini yazınız," buyurmuştu. Sayım sonunda Medine'de 10 bin kişinin yaşadığı; bunun 1500'nün Müslüman olduğu, 4000'nin Yahudi ve 4.500'nün de müşrik Arap olduğu tespit edildi. 1500 Müslümanın 600–700 arasındaki kısmı erkeklerden oluşmaktaydı. Erkekler içerisinde ise 500 kişi savaşabilecek durumdaydı.[18]

Peygamberimiz nüfus saymını yapırdıktan sonra, Müslümanların hem kendilerini korumak hem de Allah yolunda cihat edip savaşmak için hazırlıklı olduklarını göstermek istiyordu. Bu maksatla çeşitli stratejik noktalara seriyye ve gazveler düzenlenmesini istedi.

Hz. Peygamber'in emir ve kumandasında yirmi yedi gazve gerçekleşmiştir. Seriyyelerin sayısı ise otuz beş ile altmış arasında değişmektedir.

Gazvelerden sadece dokuzunda savaş meydana gelmiş, diğerleri askeri sefer şeklinde gelişmiştir.[19]

Birer ay arayla meydana gelen ilk üç seriyyenin birincisi, hicretin 1. yılı Ramazan ayında 623 yılında Hz. Hamza'nın kumandasında yapılan Sîfülbahr seferidir. İkincisi, yine aynı yılın şevval ayında Ubeyde b. Hâris'in komutasındaki bir süvarî birliği tarafından gerçekleştirilen Râbiğ seferidir. Üçüncüsü, ise zilkade ayında Sa'd b. Ebu Vakkâs başkanlığında düzenlenen Harrâr seferidir.

Cihad
Kelime anlamı, "güç ve gayret sarf etmek, bir işi başarmak için elinden gelen bütün imkânları kullanmak" anlamına gelen cihad; kavram olarak "dinî emirleri öğrenip ona göre yaşamak ve başkalarına öğretmek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmaya çalışmak, İslam'ı tebliğ, nefse ve dış düşmanlara karşı mücadele vermek" gibi genel ve kapsamlı anlamının yanında fıkıhta "daha çok Müslüman olmayanlarla savaş", tasavvufta ise nefs-i emmâreyi yenme çabası için kullanılmıştır. Kur'an-ı Kerim'de cihad kavramı ile bazı ayetlerde "doğrudan savaş (kıtal-mukatele)" kastedilir; bazı ayetlerde ise "Allah'ın rızasına uygun bir şekilde yaşama çabası" kastedilir.

(Ahmet Özel , "Cihad", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 7, s. 527.)

18. M.Tayyip Okiç, İslamda İlk Nüfus Sayımı, A.Ü.İlahiyat Fakültesi Dergisi, C 7, s.11-13.
19. İbni Hişam, Siretü'n Nebeviyye, C 2, s.608-609
20. Hac suresi, 39.ayet.
21. Bakara Sûresi, 190.ayet